

Samorząd jest nie tylko uprawniony, ale też zobligowany do realizacji spoczywających na nim zadań w sposób zgodny z prawem. Postępowanie nadzorcze obejmuje uregulowany prawem ciąg czynności procesowych organów nadzoru zmierzających do ustalenia stanu faktycznego sprawy związanej z wydaniem uchwały lub zarządzenia z punktu widzenia zgodności z prawem.

Przepisy ustaw regulujących funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego przewidują dwie podstawowe formy rozstrzygnięć kończących postępowanie nadzorcze. Jedna z nich polega na stwierdzeniu nieważności zarządzenia lub uchwały, a druga na wskazaniu, że uchwała lub zarządzenie zostało wydane z naruszeniem prawa. Wskazany wyżej tryb postępowania nadzorczego znajduje zastosowanie jedynie do uchwał i zarządzeń przedkładanych wojewodzie oraz regionalnej izbie obrachunkowej.

Wójt, starosta oraz marszałek województwa są zobowiązani do przedłożenia w terminie siedmiu dni uchwał organów uchwałodawczych. Uchwała sprzeczna z prawem jest nieważna. Wojewoda, jako organ nadzorczy ma obowiązek w ciągu 30 dni orzec o nieważności w całości lub części takiej uchwały, co nazywamy rozstrzygnięciem nadzorczym. Stwierdzenie nieważności następuje aktem deklaratoryjnym, działającym z mocą wsteczną. Dla oceny wadliwości nie są istotne przepisy prawa z daty stwierdzenia nieważności, lecz przepisy obowiązujące w dacie jego wydania. Akt stwierdzający nieważność uchyla wszystkie skutki prawne, jakie powstały od dnia doręczenia lub ogłoszenia aktu nieważnego, a organ nadzoru, podejmujący rozstrzygnięcie tej nieważności jedynie potwierdza ten fakt. Sprawa, która była przedmiotem aktu uznanego za nieważny, wraca do stanu, w jakim znajdowała się przed jego wydaniem.

Przepisy uznają za nieważne uchwały lub zarządzenia sprzeczne z prawem. Jednocześnie w przypadku nieistotnego naruszenia prawa organ nadzoru nie stwierdza nieważności aktu. Ogranicza się do wskazania, że wydano go z naruszeniem prawa. Przez sprzeczność należy rozumieć niezgodność z aktami prawa powszechnie obowiązującego, więc z Konstytucją, ustawami, aktami wykonawczymi oraz powszechnie obowiązującymi aktami prawa miejscowego. Z nieistotnym naruszeniem prawa, które nie daje podstaw do stwierdzenia nieważności uchwały, mamy do czynienia wtedy, gdy w sposób oczywisty można postawić tezę, że również przy ich zachowaniu zostałaby podjęta uchwała o treści identycznej co zaskarżona. Chodzi więc o takie sytuacje, gdy popełnione przy podejmowaniu uchwały naruszenia przepisów proceduralnych nie miały wpływu na jej treść. Nieistotne naruszenie to takie, które jest mniej doniosłe w porównaniu z innymi przypadkami wadliwości, jak nieścisłość prawna, czy błąd, który nie ma wpływu na istotną treść aktu. Są to naruszenia drobne, mało znaczące, niedotyczące istoty zagadnienia, polegające na przykład na nieprawidłowym oznaczeniu uchwały.

Postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności uchwały/zarządzenia organ nadzoru wszczyna z urzędu, o czym zawiadamia odpowiednio organ gminy, powiatu lub województwa. Datą wszczęcia postępowania w sprawie wydania rozstrzygnięcia nadzorczego jest data powiadomienia jednostki samorządu terytorialnego o tym fakcie. Decyzja jest wydawana w terminie nie dłuższym niż 30 dni od doręczenia uchwały, nie jest dopuszczalne przedłużenie.

Przy odpowiednim stosowaniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego należy zwrócić uwagę na szczególny charakter postępowania nadzorczego, które nie jest postępowaniem administracyjnym w indywidualnej sprawie. Przedmiotem rozstrzygnięcia nie jest werdykt w sprawie indywidualnej z zakresu administracji, lecz orzeczenie o zgodności lub sprzeczności z prawem uchwał lub zarządzeń organów. W postępowaniu nadzorczym nie zbiera się materiałów i dowodów mających na celu ustalenie stanu faktycznego sprawy.

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: czwartek, 31, marzec 2022 11:46

Gabriela Trocka

Odśłony: 16279

Po upływie 30 dni wojewoda traci kompetencję do zastosowania środka nadzoru i może jedynie zaskarżyć uchwałę do sądu administracyjnego. Nie ma określonego terminu, w jakim organ nadzoru powinien wnieść skargę. Sąd administracyjny uznając akt prawa miejscowego za niezgodny z prawem dokonuje jego unieważnienia, a to oznacza wsteczne usunięcie aktu z obrotu prawnego. Wyrok unieważniający sądu administracyjnego oznacza konieczność odwrócenia wszystkich skutków prawnych i faktycznych wywołanych przez akt.

Sąd może stwierdzić nieważność oraz niezgodność z prawem uchwały lub zarządzenia w terminie roku od daty podjęcia aktu. Jeśli jednak z powodu upływu terminu jednorocznego nie jest możliwe stwierdzenie nieważności uchwały lub zarządzenia, a istnieją ku temu obiektywne przesłanki w postaci istotnej sprzeczności aktu z prawem, sąd administracyjny orzeka o jego niezgodności z prawem.

Rozstrzygnięcia nadzorcze dotyczące nieważności uchwały jednostki samorządu terytorialnego lub wskazania, że jej wydanie nastąpiło z naruszeniem prawa są podejmowane po przeprowadzeniu specjalnego postępowania nadzorczego, do którego stosuje się przepisy odpowiednio Kodeksu postępowania administracyjnego. Postępowanie kończy się w momencie, w którym organ nadzoru ustalił swoje stanowisko w kwestii analizowanego aktu. Gdy stanowisko to jest pozytywne, ustawy nie przewidują wydawania rozstrzygnięć nadzorczych. Jeśli jednak stanowisko organu jest negatywne, istnieje obowiązek wydania odpowiedniego rozstrzygnięcia nadzorczego, które powinno zawierać odpowiednie uzasadnienie faktyczne i prawne oraz pouczenie o dopuszczalności wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Źródła: Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym t.j. Dz.U.2022.559; Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym, t.j. Dz.U.2022.528; Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa, t.j. Dz. U. 2022.547; Dolnicki Bogdan (red.), Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz, wyd. III, wyd. WKP 2021